

Valamikor (úgy is mondhatnám „boldogult úrfikoromban”) néhány éven át hívatásos újságíróként futkostam Szeged városában. Nem okozott fejfájást akkor egy szerkesztői megbízás: hoztam a rövid tudósítást az egyetemi évnnyitóról, interjút a szabadtériről, riportot a baksi aratásról, tárca-novellát a dóci cseledházakról.

A mostani szerkesztői fölkérés azonban zavarba ejt. Mert addig nincs nagyobb baj, amíg a kiszabott terjedelemtől esik szó, ebben talán ma is segít a hajdani gyakorlat. De a tárgy, amit „megénekelnem kell”: Magyarország elmúlt három-négy éve, sőt: a várható jövő! Nos, ehhez kötetnyi terjedelem és néhány hónap szükségletetne. Némi könnyítést alkal-maz ugyan a fölkérő levél, mert „személyes hangú, őszinte szöveget” vár. De mindjárt nehezít is azzal, hogy ezt íróként és országgyűlési képviselőként kell cselekednem. Márpedig a kettő a való életben is nehezen fér meg egymás mellett, hát még egy személyes hangú vallomásban.

Megkísérlem azért, föltéve magamnak a kérdést, amellyel irodalmár barátaim amúgy is gyakran elem állnak: miként keveredett le a politika mezejére? S miért éppen akkor, amikor írói és szerkesztői munkásságod ismét reményekre jogosított? Nem könnyű a válasz. A kérdésekben ugyanis mély igazság rejtőzik. Amikor 1986-ban eltávolítottak a Tiszatáj-tól, s a múzeum csöndjébe száműzték, hinni se merhettem, hogy három évvel később megjelenik időközben megírt regényem, abból még tévéfilm is készül (azt ráadásul

főműsor-időben be is mutatják!), sőt ugyanebben az évben egykori lapom főszerkesztője leszek. Mindez pedig így történt ama szabad választások előtti esztendőben. Igen, igen, mondják erre a barátaim, de miért éppen a szocialistáknál vállaltál képviselőséget? Ha valamely más párt színeiben ülsz ott a tornyos házban, megbecsülést, talán még irigyelt stallumot is kapsz. Igen, talán, bólogatok én ilyenkor zavar-tan, s figyelem a kérdezőt, vajon érdemes-e magyarázatba kezdenem. Hiszen aki itt élte át velem együtt az évtizedeket, s azt is tudja, hogy a sokat emlegetett negyven év legalább négy – egymástól igencsak különböző – szakasza volt történelmünknek, az talán maga is megadhatná a választ ilyen kérdéseire. Mert nem másról volt szó: a sztálinizmus által megcsúfolt, lebitangolt baloldaliság tiszta és humanista arcának előhívására és őrzésére vállalkoztunk, akik akkor nem a csábítóbb ajánlatok után futottunk.

Vallanom kell, s őszintén: baloldali ember vagyok, amióta az eszemet tudom. (Tamási Áron Ábelének szavaival fogadtam meg nagyon régen: „...a szegények és az elnyomottak zászlaját fogom hordozni, bármerre vezéreljen is az utam.) Baloldali pedig nem úgy lettem, hogy valaki föl-szólított: tessék belépni a KISZ-be! (Volt ilyen föl-szólítás, meglehetősen ijesztő hangú, úgy 1957–58 táján, ám sikertelen maradt.) Engem a való szegény sorsú falusi életem és az olvasmányélményeim formáltak ilyené. Mert aki megtapasztalta Illyés Gyula cselédeinek, Veres Péter ré-

A valóság párnáin

SZERINTEM

Annus József 1940-ben született Püspöktelelén. A szegedi tanítóképzőben diplomázott 1959-ben, ezután a királyhegyesi, majd a nagylaki általános iskolában tanított, s ekkor kezdett írni. A '60-as évek legvégén a Csongrád Megyei Hírlap munkatársa volt, 16 esztendőn keresztül, eltávolításáig, a Tiszatáj irodalmi folyóirat olvasószerkesztője, 1972 és 1986 között főszerkesztő-helyettese. 1986–88 között a Móra Ferenc Múzeum gyűjteményét kezelte, ezt követően egy évig a Móra Ferenc Könyvkiadó szegedi szerkesztője, 1989-es rehabilitálása óta a Tiszatáj főszerkesztője. Az Írószövetség elnökségi tagja, országgyűlési képviselő.

szesaratónak sorsát, akárha gyerekként is, majd hozzá-olvasta a magyar és a világ-irodalom ide illő alapműveit, aligha lehet más, mint plebejus baloldali és őszinte demokrata.

Miként is látom ezek után a mögöttünk hagyott éveket? Mindannyiunk örömeire szívesen zengeném az úgynevezett rendszerváltás óriási eredményeit, de akkor nem mondanék igazat. Sajnos, több veszteséget kell elkönyvelnünk, mint amennyi nyereséggel számolhatunk. Jogállami kérések, működő demokratikus intézményrendszer – mondogatjuk refrénszerűen. S jól mondjuk: mindez valóban megteremtődött 1989-től napjainkig. Érdeme ez az előző (mert ezt sem szabadna feledni!) s a mai országgyűlésnek. Ezzel szemben ott áll azonban a súlyos tétel: történelmi esélyt

szalasztott el az ország. Mert a reánk szakadt függetlenséggel és szabadsággal bizony sokkal okosabban kellett volna élni. Másként állna ma az ország, ha a mostanában oly gyakran kigúnyolt „nemzeti egység” az új történelmi helyzetben létrejött. Ennek érdekében még a szabad választásokkal is várhattunk volna addig, amíg az ország valódi érdektalansága, a pártok szándéka és ország-vezetésre való képessége (!) megismerhetővé válik. Sötétbe ugrottunk megint. Jó szerencse, hogy össze nem törtük magunkat. Komoly zúzdások persze történtek. Itt a munka-nélküliség, a nagyon régen látott szegénység, helyenként már a majdnem elfeledett nyomor is. Értelmiségiként ugyan-ilyen fájdalmasan érint a szellemi élet soha nem látott szét-szabdaltsága. Ennél is nagyobb

baj, hogy a gyanakvás, ostoba szembenállás, gyűlölködés nem csupán e rétegben fertőz, de mindenütt az országban. Még a 90-es választások idején mondtam, de ma is vallom: a legnagyobb bűnt azok követik el a magyar nép ellen, akik – bármilyen irányú – gyűlöletet keltenek. Mert a gyűlölet olyan, akár az elszabadult bika: nem nézi, mit borít, kit öklel. Megeshet: annak fordul, aki láncáról leoldotta.

Gyűlöletet és zavart leggyakrabban persze az elmúlt negyven év sommás, olykor primitíven egyszerűsítő minősítésével lehet csilolni. A kártékony demagóg ilyenkor nem gondol arra, hogy nem a politikai bizottság volt tagjait, nem az ostoba döntéseket hozó hályogkóvacsokat, vagy a príbékeket ostromozza, hanem azokat a százezreket és milliókat, akik két kezük munkájával mégis csak bebútorozták ezt a többszörösen kifosztott országot. Azokat sérti, akik ottthont emeltek a fejünk fölé. Tudomásul kellene venni végre: nem lehet két nemzedéknyi országklakost naponta megszegyeníteni. Nem mondhatja senki ezeknek a millióknak: balek voltál, hajító fát se ér az életed! Tudjuk, másokkal szemben némi előnyt szereztünk már a 70-es, 80-as években. Ezt nem eltagadni kellett volna, hanem élni vele. A maradék előny is hasznosítható talán: nagy erőfeszítésekkel stabilizálható a gazdaság (mert gyors növekedést felelős politikus egyelőre nem ígérhet), de

ami még fontosabb: belső béke teremthető egy modern Magyarország építéséhez. Mert erre van szükség nem pedig anakronisztus múltbarévé-désre.

Az emlegetett történelmi pillanat régen várt alkalmat kínált a szomszéd népekkel való új viszony építésére. Ezt az esélyt – igen sok ballépés ellenére – talán nem szalasztottuk el végleg. A jövőről szólva: ez talán az első, s alighanem legfontosabb leckéje lehet az új kormány-nak. Az ukrán-magyar szerződés vitájában emlegettem föl sokad-szor Németh László szavait: „...a magyar irredenta nem volt más, mint kardcsörtetés kard nélkül.” S ezért Európa bizony elfordult tőlünk. Ahogyan a mai Európa is ezt teszi, ha nem tudunk egyezségre jutni, ha a magyarságot békebontóként tudják beállítani szomszédaink elvakultjai. Türelmes és szakszerű politikával, a belső egyensúly megteremtésével Magyarország olyan „minta-ország” lehetne, amelyre megbecsüléssel tekintenek közel-ből és távolból. S ez – nem pedig a dübörgő melldőngetés – szolgálna legjobban a szomszédos országokban élő véreink igazi érdekeit is. Ugyan-csak Németh Lászlót idézve: „...mert a legjobb külpolitika a jó belpolitika.”

Végül szegedi íródsóket hívok segítségül. Juhász Gyula jegyezte le tanulmányában Tömörkényről: „...álmodni is csak a valóság párnáin tudott.”

Ebben szegedi íróként és amatőr politikusként is Tömörkény István utóda szeretnék lenni.

Annus József

író, országgyűlési képviselő

A Szonda Ipsos szerint Vezetnek a szocialisták

A közvéleménykutatás az ország keleti felének „politikai hovatartozásáról” szól, de az összehasonlíthatóság kedvéért az országos adatokat is közöljük. Ahol lényegesebb eltérések mutatkoznak, külön is kitérünk rájuk. Ha most vasárnap választásokat tartanának, leg-többen az MSZP-re adnák le szavazatukat. A keleti ország-részben a polgárok 16 százaléka, az egész országban 18 százaléka cselekedne így. Ez az elmúlt hónap-hoz képest valami-rel jobb eredmény a szocialisták számára, decemberben ugyanis itt, keleten az emberek 14 százaléka támogatta őket. A második helyen a Fidesz áll, a megkérdezettek 13 százaléka-val a háta mögött. E párt országosan ennél 1 százalékkal kisebb támogatottságot élvez. A harmadik-negyedik helyet a

jelenlegi Parlament két legnagyobb pártja foglalja el: mindkettő 8 százalékos szavazati arányt könyvelhet el. (Országos szinten az SZDSZ 9, az MDF 8 százalékos szavazót mondhat magáénak.) Az FKGP-re a keleti megyékben az emberek 6 százaléka voksolna (az országban 5 százaléka), a KDNP-nek 4 százalékos bázisa van (mint ahogy országosan is).

Más kép tárul elénk, ha csak a biztos szavazókat vesszük figyelembe, hiszen az egyes pártok szavazóbázisai különböző mértékben mondhatók „aktívnak”, ha a választásokon való részvételi hajlandóságot vesszük figyelembe. A legaktívabbak az MDF támogatói: 83 százaléka mondta azt, hogy biztosan részt vesz a választásokon. A másik oldalon a Fidesz szavazói találhatók, ők

„iparkodnak” a legkevésbé: 56 százaléka állította, hogy biztosan elmege szavazni.

Ha a biztos szavazók közül csak azokat vesszük figyelembe, akik valamilyen pártot választottak, elmondható, hogy a legtöbb szavazatot az MSZP kapta. Igaz, 4 százalékkal elmaradt az országos eredményétől, de a keleti megyékre számított 29 százaléka még mindig messze kimagaslik a többi párt közül. Ez azonban csak itt, a Dunától keletre érvényes. Országosan az SZDSZ és az MDF megelőzte a fiataldemokratákat – igaz, csak 1-1 százalékkal. Az egész országot figyelembe véve ugyanis a Fidesz csak 14 százalékot ért el. Az MDF áll a „toplista” harmadik helyén 15 százalékkal (országosan 15 százalékkal). Szorosan a nyomában van az SZDSZ, amely párt az aktív

választók 14 százaléka-nak bizalmát élvezi (országosan 15 százalékat ért el). Utána következnek az FKGP 10, majd a KDNP 7 százalékkal. (Az FKGP itt, az országos eredményél 2 százalékkal, a KDNP 1 százalékkal ért el jobbat.) Egyetlen, Parlamenten kívüli párt sem jutott el a 2 százalékgig, az 5 százalékos Parlamentbe jutási korlátról már nem is beszélve.

Az adatfelvétel ideje: 1994 január.

Az adatfelvétel módja: személyes, kérdőíves megkérdezés.

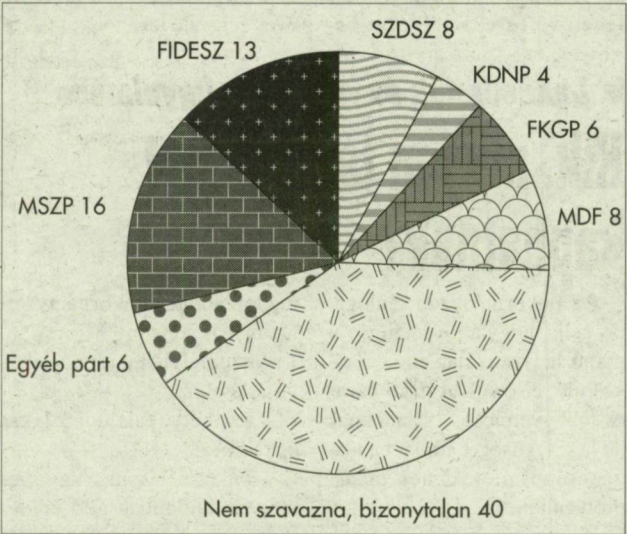
Az alapsokaság: 18. évét betöltött, keleti országrészben lévő állandó lakóhellyel rendelkező magyar állampolgár.

A megkérdezettek száma: az ország felnőtt lakosságát reprezentáló 936 fő, ebből 455 fő a keleti országrész választópolgárait képviseli.

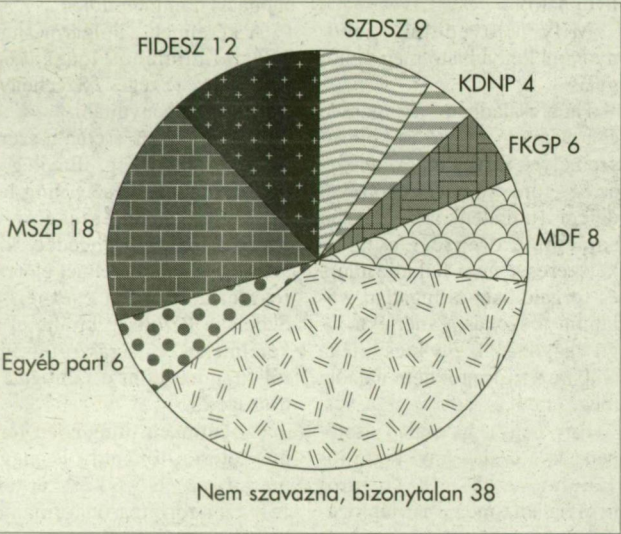
Az alapsokaság és a megkérdezettek összetétele nem, korcsoport és a lakóhely típusa szerint megegyezik.

Ferenczy EuroPress

A keleti országrész adatai

Országos adatok

Ki szavazhat és ki nem?

Az országgyűlési képviselők választása hazánkban mintegy 7,8 millió embert érint. A választójogi törvény módosítása kapcsán felmerült a külföldön élő magyar állampolgárok, illetve a hazánkban élő kisebbségek szavazati jogának biztosítása is, ám ezeket a jogokat a parlament által módosított törvény sem deklarálta.

Végül is kinek van ma Magyarországon választójoga?

A módosított törvény szerint a Magyar Köztársaságban az országgyűlési képviselők választásakor minden olyan nagykorú, tízenyolcadik életévét betöltött állampolgár szavazhat, akinek Magyarországon bejelentett állandó vagy ideiglenes lakóhelye van. Kivételt ez alól mindössze négy esetben tesz a törvény: nem választhat az, aki a cselekvőképességét korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll; akit jogerős bírói ítélet tiltott el a közügyek gyakorlásától; szabadságvesztés büntetését tölti; a büntetőeljárásban jogerősen

elrendelt intézeti kényszer-gyógykezelés alatt áll.

A külföldön élő vagy dolgozó magyar állampolgárok csak abban az esetben adhatják le szavazatukat, ha itthon van bejelentett állandó, vagy ideiglenes lakóhelyük és ha a választás napjára hazatartanak. Ez alól a külképviseletek dolgozói sem kivételek, ők is csak Magyarországon határain belül, itthon adhatják le szavazataikat.

A hajléktalanok, illetve a bejelentett lakással nem rendelkezők technikai okokból nem kaphatnak sem ajánlószelvényt, sem szavazólapot, így a szavazásból eleve ki vannak zárva.

A választójog azonban nem jelent kötelezettséget. Minden polgár szabad elhatározásától függ, hogy odaadja-e bárkinek is az ajánlócéduláját, vagy sem, elmege-e szavazni május 8-án, vagy tartózkodik tőle.

N. Zs.

Ferenczy EuroPress

Roma Parlamenti Választási Szövetség

Az 1994-es választások talán meghozzák a rendszerváltást a cigányság számára is – jelentette ki szerdai sajtótájékoztatóján Horváth Aladár országgyűlési képviselő, a Roma Parlamenti Választási Szövetség elnöke. A párt február 19-én alakult, célja a romák érdekeinek egységes képviselete a majdani új Országgyűlésben.

Horváth Aladár elmondta: reményeik szerint átlépik a Parlamentbe kerüléshez szükséges 5 százalékos küszöböt. Mivel országos listát is szeretnének állítani, arra törek-szenek, hogy minimum hét megyében legyen területi listájuk.

A szervezet nyitott más nemzetiségűek irányában is, olyan képviselőjelöltjeik is lesznek, akik nem a cigány etnikumhoz tartoznak, de szimpatizálnak a romák célkitűzéseivel.

A párt készülő programjáról szólva az elnök elmondta: a romák érdekvédelme mellett állást foglalnak gazdasági, társadalmi, szociálpolitikai és külpolitikai kérdésekben is. Más pártok közül eddig az SZDSZ-szel és az MSZP-vel folytattak – elsősorban szakmai – megbeszéléseket. Az együttműködés lehetséges formáiról tárgyalnak a Köztársaság Párttal is.